

Verantwoord antibioticumgebruik: De rol van het bedrijfsleven

De toename van (multi-)resistente micro-organismen is een groot probleem waar de afgelopen jaren steeds meer aandacht aan wordt besteed, ook in de gezelschapsdierenpraktijk. Het **inzetten van antibiotica bij gezelschapsdieren** dient een bewuste keuze te zijn en het bedrijfsleven speelt hierin een belangrijke rol.

TEKST TESSA LOUWERENS | FOTO KJELL POSTEMA

Groothandel, farmaceut, verzekeraar en laboratorium; dit artikel geeft enkele positieve voorbeelden van manieren waarop bedrijven op dit gebied hun verantwoordelijkheid nemen.

Groothandel

Aesculaap te Boxtel is al meer dan 85 jaar toeleverancier van de dierenartspraktijken. Steeds meer wordt er naast het leveren van de goederenstroom ook meegedacht met de ondernemer over de kwaliteit van de diergezondheidszorg. “Om resistentieontwikkeling tegen te gaan, wordt van de dierenarts gevraagd conform het formularium en de regelgeving te handelen. Aesculaap helpt hierbij door de vereiste keuzemogelijkheid te faciliteren op haar bestelplatform”, vertelt dierenarts Jan-Willem Masman, algemeen directeur Aesculaap. “Bij ieder geregistreerd diergeneesmiddel vindt men op de Registratiebeschikking de farmaceutische groepsaanduiding met een ATCvet-code. Uit de combinatie van de indicatie en de ATCvet-code volgt de juiste keuze van het middel. Dat kunnen één of meer preparaten zijn. Aesculaap doet haar best de verantwoorde toepassing van antibiotica voor de praktijk zo makkelijk en overzichtelijk mogelijk te maken. Daarom zijn we momenteel bezig ook de indicatie in ons bestelsysteem in te brengen. Helaas is het formularium voor kleine huisdieren nog niet definitief,

dus kunnen we dat nog niet gebruiken in ons systeem, maar we zijn er druk mee bezig. Ook denken we graag mee over een alternatieve aanpak van bestrijding van bacteriële infectieziekten, anders dan met antibiotica.”

Farmaceut

Farmaceut AST Farma geeft op haar website een overzicht van alle producten. Hierbij is voor de antibiotica aangegeven of het middel eerste, tweede of derde keus is, op basis van de WVAB-richtlijn, die weer gebaseerd is op het advies van de Gezondheidsraad. Tevens is op de website meer informatie te vinden over het gebruik van antibiotica.

Ook bij de productontwikkeling houdt AST Farma rekening met verantwoord antibioticagebruik. De Smakelijke SmartTabs zijn hier een goed voorbeeld van. De tabletten zijn makkelijk

*De dierenarts
moet handelen
conform de
regelgeving*

in vieren te delen, waardoor nauwkeurige dosering mogelijk is. Daarnaast worden de smakelijke tabletten goed geaccepteerd door honden en zelfs katten, hetgeen een positief effect heeft op de therapietrouw. Beide aspecten, nauwkeurige doseringen en betere therapietrouw, dragen bij aan verantwoord antibioticagebruik. “Vaak wordt naar middelen gegrepen die geen eerste keus zijn, omdat deze soms makkelijker in het gebruik zijn”, aldus Freek Helsper, Regulatory Affairs Manager bij AST Farma. “Daarom proberen we het gebruiksgemak van onze eerste en tweede keus middelen te verbeteren. Uiteindelijk blijft de keuze aan de dierenarts, AST Farma probeert hierin wel actief te adviseren.”

Verzekeraar

Vanaf januari dit jaar is het verplicht bij het voorschrijven van diergeneesmiddelen die werkzame stoffen bevatten behorende tot de groep van derde en vierde generatie cefalosporinen (onder andere Convenia) en fluorochinolonen

(onder andere Baytril) een kiemisotatie en aanvullende gevoeligheidsbepaling uit te voeren. Daarnaast is zeker als primaire (blinde) therapie faalt, aanvullende diagnostiek (isolatie van verwekker inclusief gevoeligheidsbepaling) onontbeerlijk voor het maken van een juiste antibioticumkeuze.

“Er komt de laatste tijd meer aandacht voor antibioticagebruik bij gezelschapsdieren en wij zijn ons hier als dierenzorgverzekeraar van bewust”, zegt Cynthia Jensma van Proteq Dier & Zorg Verzekeringen. “Aanvullende diagnostiek vormt een belangrijk onderdeel van verantwoord antibioticagebruik. Vaak wordt dit gezien als een kostenpost, maar uiteindelijk kan het geld besparen doordat sneller de juiste behandeling kan worden ingezet.”

Proteq vergoedt vanuit haar basispakket zowel een bacteriële kweek als de door de dierenarts voorgeschreven geregistreerde middelen voor 100 procent, minus de eigen bijdrage. “We hebben op dit gebied als zorgverzekeraar nog geen

Bedrijfsleven neemt initiatieven om verantwoord antibioticagebruik te stimuleren

actief adviserende rol, wellicht zou dit in de toekomst een onderwerp kunnen zijn voor een gezamenlijke overleg tussen de sector en huisdierverzekeraars.”

Laboratorium

Naast het verrichten van microbiologische diagnostiek, het geven van onderwijs en doen van onderzoek heeft het Veterinair Microbiologisch Diagnostisch Centrum (VMDC) een adviserende rol, onder andere in verschillende richtlijncommissies van de KNMvD. “Wij adviseren en handelen volgens de richtlijnen en wettelijke regels, waarbij ook rekening wordt gehouden met de laatste wetenschappelijke ontwikkelingen”, stelt Jaap Wagenaar, hoogleraar Klinische Infectiologie, van het VMDC.

“Antibiotica zijn niet altijd geïndiceerd; in sommige gevallen is het wellicht beter eerst te kijken wat de resultaten zijn van lokale behandeling, bijvoorbeeld met een mild desinfectans.” Het VMDC adviseert tevens op het gebied van infectiepreventie, om het ontstaan en de verspreiding van multiresistente bacteriën tegen te gaan.

De lijst van antibiotica waarvoor de gevoeligheid wordt gerapporteerd, is samengesteld op grond van diverse afwegingen, in overleg met verschillende klinisch specialisten. Per monster worden alleen voor die indicatie geschikte en beschikbare (groepen van) antibiotica getest. “Bepaalde middelen testen wij, uit ethische overwegingen, helemaal niet. ‘Last resort’-middelen voor humaan gebruik, zoals carbapenems, moeten voorbehouden blijven aan gebruik bij de mens.” De gegevens van antibioticumgevoeligheidsbepalingen van verschillende bacteriën worden tevens gebruikt om de ontwikkelingen in Nederland te monitoren en trends in een vroeg stadium te signaleren. Deze gegevens worden

NOG EEN GOED VOORBEELD: LABOKLIN

Als eerste laboratorium is LABOKLIN (www.laboklin.com) in staat de antibiogramresultaten weer te geven gerangschikt volgens de Nederlandse antibioticaformularen.

Met de steeds strenger wordende antibioticaregeling is het fijn om in één oogopslag te kunnen zien welk antibioticum als eerste in aanmerking komt voor het te behandelen probleem. Het idee is dat door deze manier van weergeven de keuze van het juiste antibioticum voor de dierenarts makkelijker wordt en dat minder derde keuze middelen worden toegepast.

Swab

Dierenartsen sturen een swab in voor een bacteriologisch onderzoek inclusief antibiogram, bijvoorbeeld voor een hond met otitis externa. Op het aanvraagformulier moet de aandoening duidelijk worden vermeld, of ten minste de lokalisatie van de afgenomen swab. De uitslag wordt per e-mail toegestuurd. Op het uitslagformulier worden naast de geïsoleerde kiemen als eerste die drie antibiotica weer gegeven die volgens de formularen geadviseerd worden, en wel in volgorde van de voorkeurslijst.

Andere antibiotica die ook worden getest worden gegroepeerd als zijnde eerste, tweede of derde keus antibiotica. Indien de locatie van bemonstering niet in de Nederlandse formularen vermeld staat, geeft het laboratorium de antibiogramresultaten aan de hand van de algemene eerste, tweede en derde keus indeling. Indien de uitslag daar aanleiding voor geeft, wordt altijd op ESBL, MRSA, en MRSI getest.

geïnterpreteerd en gerapporteerd aan het Ministerie van Economische Zaken in het kader van het project Surveillance Zoonosen Gezelschapsdieren.

Initiatieven

Bij gezelschapsdieren draait het niet zozeer om de gebruikte hoeveelheid antibiotica, maar is vooral de keuze van het antibioticum belangrijk. Er is veel aan het veranderen op het gebied van antibioticumgebruik bij gezelschapsdieren en het is goed om te zien dat het bedrijfsleven initiatieven neemt om verantwoord antibioticagebruik verder te stimuleren. ●